

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

A DOKTORI DISSZERTÁCIÓ TÉZISEI

Sólyom Réka

A mai magyar neologizmusok szemantikája

Nyelvtudományi Doktori Iskola
vezetője: Dr. Bárdosi Vilmos CSc, egyetemi tanár

Magyar Nyelvészeti Doktori Program
vezetője: Dr. Kiss Jenő MHAS, egyetemi tanár

A bíráló bizottság tagjai:

A bizottság elnöke: Dr. Szathmári István DSc, professor emeritus
Hivatalosan felkért bírálók: Dr. Benczes Réka PhD, egyetemi adjunktus
Dr. Pethő József PhD, főiskolai tanár
A bizottság titkára: Dr. Heltainé Dr. Nagy Erzsébet CSc, egyetemi docens
A bizottság további tagjai: Dr. Kugler Nóra PhD, habilitált egyetemi adjunktus
Dr. Cs. Jónás Erzsébet DSc, habilitált egyetemi tanár
Dr. Dér Csilla Ilona PhD, egyetemi docens

Témavezető: Dr. Tolcsvai Nagy Gábor CMHAS, egyetemi tanár

Budapest, 2012

„(...) az élő népek nyelve minden nyomon változik,
s örökké fog változni (...)”
(Kazinczy 1960 [1819]: 196)

1. A dolgozat tárgya és célja

A dolgozat a mai magyar nyelvben megjelenő **neologizmusok** szemantikai felépítését vizsgálja **funkcionális-kognitív keretben**.

A magyar (pl. Terestyéni 1955, 1958, Zsemlyei 1996, Minya 2003, Szathmári 2004, Kozocsa 2008) és idegen nyelvű (pl. DLT, DS, Metzler, DTL, Kramer 2003) szakirodalomban a neologizmusoknak nevezett jelenségekkel kapcsolatban sokfajta megközelítés, definíció olvasható, és számos csoportosítási, felosztási javaslat is született az idők során. Ezek a meghatározások és osztályozások azonban sok esetben a szempontok keveredéséhez, illetve átfedésekhez vezettek, így nehezítették egy-egy új nyelvi jelenség létrejöttének, használatának tanulmányozását. A többféle megközelítés gyakran nehézkessé tette, hogy a nyelvben megjelenő neológ jelenségek keletkezésének, elterjedésének vagy eltűnésének okait, a változást motiváló nyelvhasználói tevékenységet, a neologizmusok megjelenése mögött húzódó kognitív folyamatokat tanulmányozzuk.

A jelen dolgozat ezeknek a hiányolt aspektusoknak a bevonásával vállalkozik néhány olyan neologizmus **szemantikai szerkezetének feltárására**, melyek az elmúlt évben jöttek létre a magyar köznyelvben. Az elemzendő jelenségek lexémák; található köztük összetétellel, többszörös összetétellel létrejött szó, valamint néhány *be* igekötős ige.

A dolgozat egyik célja a fenti szempontok alapján egy olyan dinamikus, a beszélő–hallgató viszonyát a kommunikációs helyzet függvényében rugalmasan figyelembe vevő **(munka)definíció** megadása a neologizmusokra, melynek értelmében a dolgozatban elemzett nyelvi jelenségek neologizmusoknak tekinthetők. A neologizmusok definícióit tárgyaló fogalomtörténeti áttekintés (2.1.) után ezért rámutatok a korábbi meghatározásokból fakadó átfedésekre, hiányosságokra (2.2), vázolom a kognitív nyelvészeti megközelítésből fakadó lehetőségeket a definiálásban (2.4), majd megadom azt a munkadefiníciót, melynek értelmében az elemzendő nyelvi formákat neologizmusoknak tekintem (2.7.).

A **neologizmus** nézetem szerint tehát olyan, gyakran újszerű szemantikai szerkezetű nyelvi forma, melynek egy adott közlő és egy adott befogadó adott szituációban előzetes tapasztalataihoz, ismereteihez és ebből fakadó elvárásaihoz viszonyítva, dinamikus módon újszerű jelentést és/vagy újszerű stílust tulajdonít. E jelentés- és stílustulajdonítás a fenti változók függvényében skalárisan módosulhat egyazon nyelvhasználó esetében is.

A nyelvhasználóknak egy-egy neologizmushoz fűződő viszonyát, a vizsgált szó (fel)ismertségét, szemantikáját és néhány esetben a jelenlétéhez kapcsolódó attitűdöket segítenek feltárni a több mint 1000 adatközlő részvételével 2006 óta évente végzett kérdőíves felméréseim, melyek közül a 2008 óta kapott, vonatkozó adatokat közlöm a dolgozatnak a neologizmusok elemzéseit tartalmazó fejezetében (4.).

A felmérések eredményeinek idézése különösen gyümölcsöző lehet a dolgozat szorosán vett fő céljának, a kiválasztott neologizmusok **szemantikai elemzésének** szempontjából. Az adatközlők által megadott válaszokból ugyanis kirajzolódhatnak olyan értelmezési stratégiák és attitűdök, melyek segítségével modellálhatóvá válhat a jelentésképzés (jelentéskonstruálás) folyamata. E ponton hangsúlyozni kell, hogy ez a folyamat közvetlenül, egy-egy neologizmus esetében néhány száz adatközlő válaszáin alapján nem tárható fel, de ez a jelen dolgozatnak nem is célja. A kérdőíves felmérések adatainak idézése azért fontos és szükséges, mert az adatközlők tapasztalatait bevonva az elemzés szempontjai közé, hozzásegíthetnek a vizsgált neologizmusok szemantikai szerkezetének eredményesebb feltárásához. Ezt a célt szolgálja a választott elméleti háttér is, melynek keretében bemutatom az elemzések alapjául szolgáló szemantikai szerkezeteket: a metonímiát (3.1.), a metaforát (3.2.), valamint a szemantikai elemzésekben közvetlenül is felhasznált fogalmi integrációs modellt, más néven blendingmodellt (Fauconnier–Turner 1994 [1985], 1998a, b, c, 2003, 2007, Kövecses–Benczes 2010: 173–192); utóbbi segítségével válik lehetővé egy-egy neologizmus szemantikai szerkezetének grafikus ábrázolása (3.4.).

2. A dolgozat tézisei

A fentiek értelmében a dolgozatban az alábbi tézisek fogalmazódnak meg:

1. A neologizmusok megjelenése a nyelvben szervesen beleilleszkedik a nyelvi változás folyamatába, annak koherens részét képezi. A nyelvi változás folyamatának tanulmányozása és a jelenség figyelembevétele így nélkülözhetetlen a neologizmusok elemzése során.
2. A neológ jelenségekkel kapcsolatban született korábbi meghatározások, csoportosítások sok esetben csak egy kiválasztott szempont szerint (például a grammatikai felépítés alapján) vizsgálták a neologizmusokat, így a vizsgálat eredményeiben és a jelenség definiálásaiban is hiányosságok, szempontkeveredések jelentek meg. Ezeket a jellemzőket megelőzendő, célszerűnek tűnik a vizsgált nyelvi jelenségeket használatuk során tanulmányozni.
3. A kiinduláshoz egy olyan használatalapú, dinamikus (munka)definíciót érdemes alkotni, melynek segítségével a neologizmusok változatos megjelenési formái jellemezhetővé válnak.

4. A neologizmusok használatában kiemelkedő szerepe van a kommunikációs szituációnak, a közlő és a befogadó személyének, egymáshoz való viszonyának, ezért a vizsgált jelenségeket szövegkörnyezetben, a diskurzus során kell tanulmányozni.

5. A neologizmusok használatának során különös fontosságú a közlő és a befogadó előzetes tudása, nyelvi tapasztalatai, melyek segítségével az új keletű nyelvi jelenséggel kapcsolatban értelmezési stratégiákat alakítanak ki.

6. Az alkalmazott értelmezési folyamatoknak azokat a vonatkozásait, melyek a neologizmusok szemantikai szerkezetének feltárásában segítséget nyújtanak, közvetlenül lehet tanulmányozni a neologizmusok (fel)ismertségével, jelentésével, esetenként elfogadásával kapcsolatban vizsgálódó kérdőíves felmérések vonatkozó adatainak segítségével.

7. A felmérések során kapott eredmények ismeretében modellálhatóvá válhat egy-egy neologizmus értelmezésének folyamatában a jelentésképzés (jelentéskonstruálás) folyamata; ez megvilágíthatja, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hatással vannak a neologizmus „életképességére”, fennmaradására vagy eltűnésére a nyelvhasználatból.

3. A vizsgált téma jelentősége, újszerűsége, a vizsgálat indokoltsága

Neologizmusok a nyelvet használó emberek nyelvi tevékenysége során nap mint nap keletkeznek a nyelvben; a keletkező újdonságok közül aztán van olyan, amely meggyökeresedik, mások viszont hosszabb-rövidebb idő után eltűnnek a nyelvhasználatból. Olyan jelenségről van tehát szó, mely a nyelv életében minden időben jelen van, és **a nyelvi változás** (Croft 2000, Keller 1985, 1990) dinamikus folyamatában jelenik meg.

E jellemzőkből következik, hogy a neológ alakulatok (legyen szó szavakról, kifejezésekről vagy más nyelvtani formákról) tanulmányozása fontos és – nem utolsósorban – rendkívül izgalmas feladat: ezt bizonyítja, hogy a nem tudományos érdeklődésű, „hétköznapi” nyelvhasználó is sokszor felfigyel ezekre az új jelenségekre. Dolgozatomban azokat a jelentésszervező folyamatokat és szemantikai jellemzőket igyekszem megragadni, melyeknek segítségével bemutatható, hogy egy-egy neologizmus értelmezésében, megértésében és használatában milyen **folyamatok** játszhatnak szerepet. Úgy gondolom, hogy ezek a jellemzők (tehát a szemantikai szerkezetben megjelenő metaforikus, metonimikus és egyéb jelentésszervező viszonyok) legalább olyan mértékben befolyásolják egy-egy neologizmus „túlélésének”, elterjedésének esélyeit, mint az ismert alakulatokhoz kapcsolódó asszociációkat előhívó grammatikai felépítés, a rím vagy a jóhangzás.

A neologizmusok szemantikai szempontú vizsgálata véleményem szerint azért is különösen indokolt, mert segítségével feloldhatóvá válhatnak azok az ellentmondások, melyek a korábbi megközelítésekben és definíciókban megjelentek. A jelen dolgozatban alkalmazott elemzési eljárás, valamint a kérdőíves felmérésekben kapott vonatkozó eredmények beépítése az elemzésekbe olyan lehetőséget adhat a neologizmusok vizsgálatában, melynek segítségével megvilágítható, hogy miért „működik” és gyökeresedik meg az egyik neológ jelenség a nyelvhasználatban, és miért „nem működik” egy másik, és tűnik el nyomtalanul.

4. A dolgozat elméleti háttere

A dolgozat a kiválasztott neologizmusok szemantikai szerkezetének feltárását **funkcionális-kognitív** keretben végzi el.

A különféle funkcionális irányzatoknak közös jellemzője, hogy nemcsak nyelven belüli, hanem nyelven kívüli, **külső jellemzőkkel** is magyarázzák a nyelvi működést. A nyelvi struktúrát ugyanis „(...) nem tekintik autonómnak, hanem az ember többi kognitív képességével, illetve a nyelv nyelven kívüli funkcióival szoros összefüggésben látják, és így műveleti alapon, illetve szélesebb, **nyelvhasználati összefüggésekben** vizsgálják” (Ladányi–Tolcsvai Nagy 2008: 21–22, kiemelés tőlem). A fentiekből következik, hogy a funkcionális nyelvészet „(...) a nyelvet alapvetően **nem elvont szabályrendszernek** tekinti” (Tolcsvai Nagy 2010: 11, kiemelés tőlem), hanem olyan jelenségnek, mely „(...) az emberi kommunikációban megvalósuló, jelentéseket hozzáférhetővé tevő aktuális nyelvi struktúrák konvencionális hálózata” (Ladányi–Tolcsvai Nagy 2008: 24). A funkcionális nyelvészeti megközelítésnek fontos jellemzője a **használat alapúság**. Kiemelendő a *funkcionális* jelző, a nyelvi jelenségek nyelvhasználatban történő vizsgálata, a formalizálás kerülése és az empiria felértékelődése (Hámori 2009: 18). A funkcionális megközelítés szerint a nyelv tehát **tudás**, mely a világról alkotott tapasztalatai alapján, a megismerési módok adta lehetőségek szerint rendeződik el a nyelvhasználó elméjében. A nyelvi szerkezetek létrehozása és a nyelvi tudás működtetése több „nem nyelvi” tényező segítségével jön létre (Langacker 1999: 15–16, idézi Ladányi–Tolcsvai Nagy 2008: 24–25, Tolcsvai Nagy 2010: 15).

A kognitív nyelvészet hangsúlyozza a nyelvi jelentés elsődlegességét, valamint azt, hogy nemcsak a nyelvről való tudást kell vizsgálni, hanem magára a nyelvre tekint a tudás egy fajtájaként (Geeraerts 2006: 3). A kognitív szemantika „(...) az emberi megismerésre alapozott jelentéstan” (Tolcsvai Nagy 2010: 13), mely hangsúlyozza, hogy „a nyelvi szerkezetek a világ egyes dolgait, viszonyait és folyamatait az emberi megismerésben **fogalmi**

konstruálások révén, alapvetően szemantikai szerkezetekben képezik le és teszik mások számára hozzáférhetővé” (Tolcsvai Nagy 2010: 13). A **holizmus** értelmében az emberi elme funkcionális területei, melyek között átjárás lehetséges, analóg módon dolgozzák fel az észlelés eredményeit; az általuk feldolgozott közvetlen tapasztalatokra pedig jellemző, hogy közvetlenül részei a nyelvi ismereteknek, és segítenek az elvont ismeretek kialakításában (Geeraerts 2006: 5–6, Tolcsvai Nagy 2010: 14).

A fentiekből következik, hogy a választott elméleti keret különösen alkalmas lehet a neologizmusok szemantikai felépítésének tanulmányozására, hiszen a jelentést a nyelvet szervező tényezők közül elsődlegesnek tekinti, és hangsúlyozza, hogy a nyelv tapasztalati alapú és a mentális megismerés része (Langacker 1987: 13).

5. A dolgozat módszertana

Mivel a dolgozat célja egyrészt a neologizmus fogalmának tisztázása, másrészt pedig a vizsgált jelenségek szemantikai szerkezetének elemzése, a szerkezeti felépítés és az alkalmazott módszerek is e céloknak megfelelően alakulnak. A dolgozat második és harmadik fejezete elméleti összefoglalást tartalmaz, melyek célja a negyedik fejezet elemzéseinek előkészítése. Az egyes elméleti jellemzők, irányzatok és eredmények bemutatása során is folyamatosan hivatkozom olyan **vonatkozó eredményekre**, melyek egy-egy, általam korábban már valamilyen szempontból vizsgált neologizmushoz kapcsolódnak.

A negyedik fejezet szemantikai elemzéseinek tárgya tizennégy, a dolgozatban használt munkadefiníció alapján neologizmusnak tekinthető szó. E neologizmusok kiválasztása **önkéntes** volt, de a kiválasztás során arra törekedtem, hogy különböző morfológiai és – várhatóan – különböző szemantikai felépítésű szavak adják a vizsgálat anyagát. E fejezet elemzéseiben a vizsgált neologizmusokat minden esetben **szövegkörnyezetben**, „támogató mátrix”-ban (Tolcsvai Nagy 2010: 12) közlöm: a **korpuszt internetes fórumszövegek** részletei, illetve ezekhez írt hozzászólások (**kommentek**), egy esetben pedig egy **blogbejegyzés** részlete adja. Minden szó szemantikai elemzésénél közlöm a vonatkozó **kérdőíves felmérésemnek** a neologizmus felismertségére és/vagy a hozzá kapcsolódó nyelvhasználói attitűdre vonatkozó **eredményeit** diagramos formában, és bemutatom azokat a **körülírásokat vagy szinonimajavaslatokat**, melyeket az adatközlők írtak a vizsgált szóval kapcsolatban. Úgy gondolom, hogy ezeket az eredményeket igen gyümölcsöző módon fel lehet használni a neologizmusok szemantikai elemzésében, mert rávilágíthatnak a tágabb értelemben vett jelentésképzés folyamatára is. A kérdőíves felmérések adatainak köszönhetően tompítható az elemzéseknek az a jellemzője is, hogy az elemzéseket pusztán a

saját értelmezési stratégiáim, asszociációim alapján végeztem, vagyis az elemzések így nemcsak egy nyelvhasználó személyes meglátását tükrözik a vizsgált neologizmusokkal kapcsolatban. A részletes szemantikai elemzést minden esetben a neologizmus szemantikai szerkezetének **grafikus ábrázolása** és az ábrázolt jellemzők **magyarázata** zárja. Az elemzésben a dolgozat korábbi fejezeteiben tárgyalt szemantikai jellemzőkre, a metaforikus és metonimikus jelentésviszonyokra, illetve kiemelten a fogalmi integráció elméletére támaszkodom.

A dolgozat korpuszát **magyar nyelvű szövegek** alkotják, így eredményei is elsősorban a magyar nyelv neologizmusai tekintetében relevánsak. Véleményem szerint azonban – és ezt az idézett, nem magyar nyelvű szakirodalmi példák is alátámaszthatják – eredményei, módszerei más nyelvekben megjelenő új szavak szemantikai szerkezetének elemzésében is felhasználhatók.

6. A dolgozat eredményei

A dolgozat egyrészt rámutat a külföldi és a magyar szakirodalomban megjelenő neologizmusdefiniciók heterogenitására, és az átfedésekből, esetleges ellentmondásokból fakadó problémákra, továbbá javasol egy olyan **neologizmusdefiniációt**, melynek értelmében a neologizmusnak nevezett jelenségek a **közlő–befogadó viszonyában**, a **nyelvhasználat során** válnak jellemezhetővé.

A dolgozat így tágabb értelemben kísérletet tesz **a nyelvi változás egy mozzanatának tanulmányozására** is egy adott állapot metszetének pillanatnyi helyzetét vizsgálva; mindezt pedig olyan, szinkrón szempontból aktívan létező neologizmusok szemantikai szerkezetét feltárva világítja meg, melyekkel kapcsolatban a nyelvhasználóknak, az adatközlőknek (és a dolgozat írójának is) konkrét, „hétköznapi” **tapasztalata** van.

A dolgozatban a kiválasztott neologizmusokat az elemzések során közös elméleti keretben elemzem. A fogalmi integrációs modell adta lehetőségek segítségével eredményesen rámutatok az elemzett neologizmusok szemantikai felépítésében gyakran és igen változatos módon megjelenő metaforikus és metonimikus jelentésviszonyokra is. A választott elméleti keret nyújtotta lehetőségeknek, így például a grafikus ábrázolásnak köszönhetően bemutathatóvá válnak azok a mentális és kognitív folyamatok, melyek a jelentés szervezésében, **a jelentéskonstruálás folyamatában** feltételezhetően részt vesznek akkor, amikor neologizmusok jelennek meg a nyelvhasználatban. Az elemzések során mindvégig hangsúlyozom, hogy ezek a folyamatok ugyan közvetlenül nem tanulmányozhatók, de vannak

olyan lehetőségek, melyek segítségével megkísérelhető **modellálásuk**: ezekre a lehetőségekre (kérdőíves felmérések, grafikus ábrázolás) mutat be példákat a dolgozat.

Az elméleti áttekintés és az elemzések során kifejttem, hogy a neologizmusok olyan dinamikus, a mindenkori közlő–befogadó viszonyában változó megítélésű újszerűségű jelenségek, melyek létrejöttében és értelmezésében változatos **mentális és kognitív nyelvhasználói stratégiák** érvényesülnek. A dolgozat szemantikai elemzései ezeket a folyamatokat modellálják, így elmondható, hogy a dolgozat megvalósítja célkitűzését.

Magából a vizsgált jelenségből következik, hogy a neologizmusokkal kapcsolatos jövőbeli feladatok folyamatosan napirenden vannak. Az újonnan keletkező alakulatok gyűjtésén és több szempontú elemzésén túl érdemes a korábbi keletkezésük életének – meggyökeresedésének vagy eltűnésének – tanulmányozását is folytatni. A jelen dolgozat keretei között e folyamat egy pillanatnyi metszetének bemutatására volt lehetőség; a további elemzések a jövő feladatai közé tartoznak.

A dolgozat témaköréhez kapcsolódó publikációk és előadások

Publikációk

Celeb, bevállal, HINI – neologizmusok megítélése, értékelése különböző korcsoportok körében. In: Hires-László Kornélia – Karmacs Zoltán – Márku Anita (szerk.) 2011. *Nyelvi mítoszok, ideológiák, nyelvpolitika és nyelvi emberi jogok Közép-Európában elméletben és gyakorlatban. A 16. Élőnyelvi Konferencia előadásai*. Budapest – Beregszász: Tinta Könyvkiadó – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Intézete. 335–344.

Becéloz, betámad, bevállal – *be* igekötős neologizmusaink szemantikájáról In: Parapatics Andrea (főszerk.) 2011. *FÉLÚTON 6. A hatodik Félúton konferencia (2010) kiadványa*.
[URL:http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk10/](http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk10/)

Új szavak értelmezési stratégiái különböző korcsoportokban. *Anyanyelv-pedagógia* 2011. 1. szám (elektronikus kiadás). <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=302>

Neologizmusok kognitív szemantikai megközelítése. *Magyar Nyelvőr* 2010. 134. évf. 3. sz. 270–282.

Értelmezési stratégiák és attitűdök vizsgálata fogalmi terek ötvöződését tartalmazó köznyelvi neologizmusainkban. In: Illés-Molnár Márta – Kaló Zsuzsa – Klein Laura – Parapatics Andrea (szerk.) 2010. *FÉLÚTON 5. Az ötödik Félúton konferencia (2009) kiadványa*. Budapest: ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola – L'Harmattan Könyvkiadó és Terjesztő Kft. 139–154. (elektronikus kiadás: <http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk09/>)

Napjaink neologizmusai általános és középiskolás diákok szemszögéből nézve. *Könyv és Nevelés*. 2009, XI./4. (elektronikus változat)

Megértési stratégiák és attitűdök neologizmusok értelmezésében. In: Váradi Tamás (szerk.) 2009. *III. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia kötete*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 152–166.

Napjaink neologizmusainak mondatbeli értelmezése. In: Keszler Borbála – Tátrai Szilárd (szerk.) 2009. *Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 257–265.

Neologizmusok a mai magyar szókészletben. In: Kuna Ágnes – Veszelszki Ágnes (szerk.) 2009. *FÉLÚTON 3. A harmadik Félúton konferencia (2007) kiadványa*. 260–273.

Újabb neologizmusaink szemantikai vizsgálata. In: Nádor Orsolya (szerk.) 2009. *MANYE XVIII. A magyar mint európai és világnyelv. A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus Előadásai*. Budapest: MANYE-Balassi Intézet. 259–264.

Új *-da/-de* képzős üzlet-, cég- és vállalkozásnevek a magyar nyelvben. In: Bölcskei Andrea – N. Császi Ildikó (szerk.) 2008. *Név és valóság. A VI. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. 2007. június 22–24. Balatonszárszó. 610–614.

A mai magyar köznyelv szókészletének neologizmusai. In: Plugor Réka (szerk.) *RODOSZ Konferenciakötet 2007*. Kolozsvár: Romániai Magyar Doktoranduszok és Fiatalkutatók Szövetsége (RODOSZ) 69–78.

Megjelenés alatt

Szóösszetétellel keletkezett neologizmusok szemantikai szerkezetének vizsgálata (XXI. MANYE Kongresszus konferenciakötete)

Fórumszövegek vizsgálata: neologizmusok elemzése a szemantikai felépítés és a stílus szociokulturális rétegzettségének vonatkozásában (Stíluskutató csoport készülő kötete)

Konferencia-előadások

2012

E- előtagú neologizmusaink szemantikájáról

VI. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia (MTA Nyelvtudományi Intézet), Budapest

2011

Szóösszetétellel keletkezett neologizmusok szemantikai szerkezetének vizsgálata

XXI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus (MANYE), Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ, Szombathely

2010

Celeb, bevállal, HINI – neologizmusok megítélése, értékelése különböző korcsoportok körében

16. Élőnyelvi konferencia, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász

Becéloz, betámad, bevállal – *be* igekötős neologizmusaink szemantikájáról

Félúton 6. (az ELTE magyar nyelvészeti doktoranduszainak konferenciája), Budapest

2009

„*Passzív ház*” vagy „*masszív ház*”? Neologizmusok (fel)ismertsége különböző korcsoportok körében

I. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia, ELTE BTK, Budapest

Megértési stratégiák és attitűdök neologizmusok értelmezésében

III. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia (MTA Nyelvtudományi Intézet), Budapest

Értelmezési stratégiák és attitűdök vizsgálata fogalmi terek ötvöződését tartalmazó köznyelvi neologizmusainkban

Félúton 5. (az ELTE magyar nyelvészeti doktoranduszainak konferenciája), Budapest

2008

Napjaink neologizmusainak mondatbeli értelmezése

Diskurzus a grammatikában, grammatika a diskurzusban konferencia, ELTE BTK, Budapest

Újabb neologizmusaink szemantikai vizsgálata

XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus (MANYE), Balassi Intézet, Budapest

Metaforikusság, metonimikusság és blending napjaink magyar köznyelvének új lexémáiban és frazémáiban

Félúton 4. (az ELTE magyar nyelvészeti doktoranduszainak konferenciája), Budapest

2007

Neologizmusok a mai magyar szókészletben

Félúton 3. (az ELTE magyar nyelvészeti doktoranduszainak konferenciája), Budapest

A mai magyar köznyelv szókészletének neologizmusai

VIII. RODOSz Konferencia (a Romániai Magyar Doktorandusok és Fiatal Kutatók Szövetségének konferenciája), Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár

A doktori disszertáció téziseiben idézett művek jegyzéke

Croft, William 2000. *Explaining Language Change. An Evolutionary Approach*. Harlow – New York: Longman.

Cuddon, John Anthony 1977. *A dictionary of literary terms*. London: Andre Deutsch. (=DLT)

Fauconnier, Gilles 1994 [1985]. *Mental Spaces*. Cambridge: MIT Press/Cambridge University Press.

- Fauconnier, Gilles – Turner, Mark 1998a. *Principles of Conceptual Integration*. In: Koenig, Jean-Pierre (ed.): *Discourse and Cognition*. Stanford, California: CSLI Publications. 269–283.
- Fauconnier, Gilles – Turner, Mark 1998b. Conceptual Integration Networks. *Cognitive Science* 22 (2). 133–187.
- Fauconnier, Gilles – Turner, Mark 1998c. Blending as a central process of grammar. In: <http://markturner.org/centralprocess.WWW/centralprocess.html>
- Fauconnier, Gilles – Turner, Mark 2003. *The way we think*. New York: Basic Books.
- Fauconnier, Gilles 2007. Mental Spaces. In: Geeraerts, Dirk – Cuyckens, Herbert (eds.): *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University Press. 351–376.
- Geeraerts, Dirk 2006. Introduction. A rough guide to Cognitive Linguistics. In: Geeraerts, Dirk – Dirven, René – Taylor, John R. (eds.): *Cognitive Linguistics: Basic Readings. Cognitive Linguistics Research 34*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 1–28.
- Hámori Ágnes 2009. *A figyelem és a beszédaktusok összefüggései a társalgásban*. Doktori disszertáció (kézirat).
- Keller, Rudi 1985. Towards a Theory of Linguistic Change. In: Thomas T. Ballmer (ed.): *Linguistic Dynamics: Discourses, Procedures and Evolution (Research in Text Theory vol. 9)*. Berlin, New York: Walter de Gruyter. 211–237.
- Keller, Rudi 1990. *Sprachwandel: von der unsichtbaren Hand in der Sprache*. Tübingen: Francke.
- Kozocsa Sándor Géza 2008. Neologizmus. In: Szathmári István (főszerk.): *Alakzatlexikon. A retorikai és stilisztikai alakzatok kézikönyve*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 425–428.
- Kövecses Zoltán – Benczes Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kramer, Olaf 2003. Neologismus. In: Ueding, Gert (ed.): *Historisches Wörterbuch der Rhetorik*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag. 210–217.
- Ladányi Mária – Tolcsvai Nagy Gábor 2008. Funkcionális nyelvészet. In: Tolcsvai Nagy Gábor – Ladányi Mária (szerk.): *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 17–59.
- Langacker, Ronald W. 1987. *Foundations of cognitive grammar. Vol. I. Theoretical Prerequisites*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Langacker, Ronald W. 1999. Assessing the cognitive linguistic enterprise. In: Janssen, Theo – Redeker, Gisela (eds.): *Cognitive linguistics: Foundations, scope, and methodology*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 13–60.

- Minya Károly 2003. *Mai magyar nyelvújítás – szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Schweikle, Irmgard – Schweikle, Günther szerk. 1984. *Metzler Literatur Lexikon*. Stuttgart: Metzler. (=Metzler)
- Szathmári István 2004. *Stilisztikai lexikon: stilisztikai fogalmak magyarázata szépirodalmi példákkal szemléltetve*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Terestyéni Ferenc 1955. A neologizmusok kérdéséhez. *Magyar Nyelv* 51 (3, 4). 297–302., 463–468.
- Terestyéni Ferenc 1958. A neologizmusok. In: Fábíán Pál – Szathmári István – Terestyéni Ferenc. *A magyar stilisztika vázlata*. Budapest: Tankönyvkiadó Vállalat. 48–52.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2010. *Kognitív szemantika*. Nyitra: Europica varietas.
- Van Gorp, Hendrik et al. (eds.) 2001. *Dictionnaire des Termes Littéraires*. Paris: Honoré Champion Éditeur. (=DTL)
- Zsemlyei János 1996. *A mai magyar nyelv szókészlete és szótárai*. Kolozsvár: Erdélyi Tankönyvtanács.
- Wales, Katie 1990. *A dictionary of stylistics*. London and New York: Longman. (=DS)